

Sygn. akt V ACa 9/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Ewa Kaniok (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Klimowicz-Przygódzka

SA Przemysław Kurzawa

Protokolant: sekretarz sądowy Izabela Katryńska

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa W. T. i W. G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. oraz (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 27 maja 2013 r., sygn. akt II C 233/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w części w ten tylko sposób, że zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz W. T. i W. G. kwoty po 2081,04 zł (dwa tysiące osiemdziesiąt jeden złotych cztery grosze) z ustawowymi odsetkami od 25 czerwca 2007 roku do dnia zapłaty i kwoty po 369,96 zł (trzysta sześćdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt sześć groszy) z ustawowymi odsetkami od 16 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty;

II. oddala obie apelacje w pozostałej części;

III. nie obciąża powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję na rzecz pozwanych;

IV. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie koszty procesu poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa w postępowaniu apelacyjnym;

V. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz adw. M. D. kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce W. T.;

VI. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz adw. M. J. kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi W. G..

Przemysław Kurzawa Ewa Kaniok Ewa Klimowicz-Przygódzka

UZASADNIENIE

W. T. i W. G. w pozwie wniesionym w dniu 16 marca 2011 r. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. oraz (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosli o zasądzenie od pozwanych solidarnie na swoją rzecz kwoty 153.900,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2007 r. do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części nieruchomości położonej w W. przy ul. (...), oznaczonej w rejestrze gruntów jako działka nr (...), a po podziale, jako działka (...) w obrębie (...)

Uzasadniając żądanie pozwu wskazali, iż są współwłaścicielami działki o numerze ewidencyjnym (...), położonej w W. przy ul. (...). Stwierdzili, że w dniu 14 maja 2009 r. (...) W. przejęło część nieruchomości z działki o numerze ewidencyjnym (...) na poszerzenie ul. (...) na podstawie decyzji Nr (...) prezydenta (...) W. z dnia 23 listopada 2006 r. w przedmiocie zatwierdzenia projektu podziału nieruchomości dzieląc ją na dwie działki o nr ew. (...) o powierzchni 531 m⁽²⁾ i (...) o powierzchni 396 m⁽²⁾. Podnieśli, iż w 1974 r. pozwany (...) S.A. zlokalizował i wybudował na działce nr (...) sieć energetyczną 15 kV o szerokości 1,5 m na długości 17 m z pominięciem obowiązujących wówczas przepisów ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości oraz ustawy o prawie budowlanym z 1974 r.

Uzasadniając wysokość żądanej kwoty powodowie wskazali, iż czynsz dzierżawny został przez nich ustalony na minimalną kwotę 36 zł za m². W związku z powyższym całkowity miesięczny czynsz dzierżawny za 30 m² wynosi 1080,00 zł, natomiast łączne wynagrodzenie z tytułu bezumownego korzystania z części nieruchomości za 142,5 miesiąca od dnia 25 czerwca 1997 r. do dnia 14 maja 2009 r. wynosi 153.900,00 zł. Jako podstawę dochodzonego roszczenia wskazali art. 225 k.c. w zw. z art. 222 § 2 k.c.

W odpowiedziach na pozew z dnia 4 lipca 2011 r. oraz z dnia 13 lipca 2011 r. pozwani (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. oraz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosli o odrzucenie pozwu. Jednocześnie w razie nie uwzględnienia wniosku o odrzucenie pozwu, wniosli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazali, że o to samo roszczenie, tj. o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z przedmiotowej nieruchomości toczy się już postępowanie w sprawie o sygn. akt I C 761/08, które zostało wszczęte przeciwko pozwanym przez byłą współwłaścicielkę nieruchomości przy ul. (...), B. M.. Podnieśli również, iż nie są właścicielami linii energetycznej, przebiegającej pod nieruchomością powodów, gdyż linia ta nie wchodziła w skład majątku przedsiębiorstwa pozwanego ad. 1, które następnie zostało przeniesione na rzecz pozwanego ad. 2 w dniu 30 czerwca 2007 r. Nadto zarzucili, iż powodowie nie udowodnili swojego roszczenia tak, co do zasady, jak i co do wysokości. Podnieśli również zarzut przedawnienia roszczenia w odniesieniu do wynagrodzenia za okres przed 16 marca 2001 r., tj. za okres ponad 10 lat od dnia wniesienia pozwu.

Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny oddalił wniosek o odrzucenie pozwu.

Wyrokiem z dnia 27 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym oddalił powództwo; w punkcie drugim odstąpił od obciążenia powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. G., W. T. oraz B. M. od 1965 roku są współwłaścicielami nieruchomości położonej w W. przy ul. (...), obejmującej działkę ewidencyjną nr (...) z obrębu (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Zbiór Dokumentów (...).

Znajdująca się na wyżej opisanej nieruchomości sieć energetyczna, stanowi własność (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., a prawo własności zostało przeniesione na tę spółkę przez jej poprzedniczkę prawną (...) S.A. z siedzibą w W. (dawniej (...) S.A./ (...) S.A.), została wybudowana w 1974 roku przez Przedsiębiorstwo (...) w W.. W dniu 12 grudnia 1974 r. Przedsiębiorstwo (...) w W. przekazało przedmiotową sieć energetyczną do eksploatacji Zakładowi (...) na mocy

Zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zasad przyłączania do wspólnej sieci urządzeń do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, rozdzielania i odbioru energii elektrycznej i ciepłej oraz paliw gazowych. Magistrala powyższej sieci energetycznej o napięciu (...) przebiega przez przedmiotową nieruchomość na odcinku o długości 16 m pasem o szerokości 1,5 m oraz zajmuje powierzchnię gruntu około 58 m² wraz ze strefą ochronną.

Początkowo zarządcą sieci energetycznej w tym linii energetycznej, położonej w Rejonie Energetycznym Ś., obejmującej ulicę (...) w W. było Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w W.. W 1993 r. powyższe urządzenie sieci energetycznej zostało przebudowane z uwagi na fakt, iż inwestor wykonujący roboty związane z ułożeniem kabli energetycznych wysokiego napięcia na nieruchomości przy ul. (...) naruszył przepis art. 29 ust. 5 prawa budowlanego oraz nie udokumentował prawa do tego terenu. Dokonując przebudowy linii przesyłowej Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w W. ominął nieruchomość położoną przy ul. (...), ale nie dokonał rozbiórki istniejącej na niej linii sieci przesyłowej wysokiego napięcia o mocy 15000 V. W połowie lat dziewięćdziesiątych powyższa linia energetyczna została w sposób trwały odłączona od sieci dystrybucyjnej.

W kolejnych latach dochodziło do licznych przekształceń jednostek zarządzających tą siecią energetyczną. W 1993 r. Państwowe Przedsiębiorstwo pod nazwą Zakład (...) na mocy ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa zostało przekształcone w dniu 12 lipca 1993 r. w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą (...) E., która stała się właścicielem całej infrastruktury energetycznej. W 2007 roku w wyniku dalszych przekształceń powstały spółki (...) S.A. z siedzibą w W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W..

Decyzją z dnia 29 czerwca 2007 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wyznaczył (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego na okres od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 31 grudnia 2025 r.

Aktem notarialnym z dnia 30 czerwca 2007 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. przeniosła na spółkę (...) Spółkę z o.o. z siedzibą W. wkład niepieniężny w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa związanej z dystrybucją energii elektrycznej na obszarze (...) W., w tym znajdującej się na działce W. G., W. T. oraz B. M. linii energetycznej.

W dniu 11 czerwca 2007 r. B. G., B. M. oraz W. T. skierowały do pozwanego (...) S.A. wezwanie do zapłaty kwoty 130.500,00 zł z tytułu wynagrodzenia – odszkodowania w związku z bezumownym korzystaniem z tej części nieruchomości na podstawie art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c. za okres 10 lat wstecz w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia terminu płatności do dnia zapłaty.

W dniu 14 maja 2009 r. (...) W. przejęło część wyżej opisanej nieruchomości na poszerzenie ul. (...) na podstawie decyzji Nr (...) Prezydenta (...) W. z dnia 23 listopada 2006 r. w przedmiocie zatwierdzenia projektu podziału powyższej nieruchomości, dzieląc ją na dwie działki o numerach ewidencyjnych (...) o powierzchni 531 m⁽²⁾ i (...) o powierzchni 396 m⁽²⁾. Dla powyższych nieruchomości obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Rady Gminy W. – B. (...) z dnia 5 września 2002 r. Według ustaleń planu przedmiotowe działki znajdują się w obszarze urbanistycznym oznaczonym symbolem (...) oraz (...). Dla obszaru oznaczonego symbolem (...) (terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usług) plan ustala: lokalizację nowej zabudowy lub przebudowę budynków wskazanych na rysunku planu do przekształcenia, realizację parkingów podziemnych pod nowymi budynkami, a także dopuszcza zachowanie i remonty budynków wskazanych na rysunku planu do przekształcenia. Z kolei dla obszaru oznaczonego symbolem (...) (...) plan ustala: 2-3 szpalery drzew, ścieżki rowerowe, komunikację autobusową i tramwajową, ulice dojazdowe z zatokami parkingowymi, urządzone place miejskie, pawilony handlowe oraz elementy małej architektury .

Odwołanie od decyzji Prezydenta (...) W. nr (...) złożyły B. M., W. T. i B. G.. Decyzją z dnia 9 lutego 2007 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję, nie znajdując podstaw do uwzględnienia odwołania. W związku z powyższym na tę decyzję skarżące wniosły skargę do Wojewódzkiego Sądu

Administracyjnego w Warszawie, domagając się stwierdzenia jej nieważności, względnie uchylenia. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, rozpoznając sprawę, uznał skargę za bezzasadną. Z kolei wyrokiem z dnia 23 lipca 2010 r. Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania. W dniu 10 lutego 2011 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił zaskarżoną decyzję Prezydenta (...) W. z dnia 23 listopada 2006 r. nr (...) .

W 2011 roku W. T., W. G. i B. M. kierowali do (...) Sp. z o.o. korespondencję dotyczącą poza procesowego uregulowania istniejącego sporu, jednakże negocjacje nie przyniosły rezultatu.

Celem wykazania wysokości dochodzonego roszczenia w postaci wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości niezbędnym było powołanie dowodu z opinii biegłego, czego strona powodowa nie uczyniła, nie przejawiając w tym względzie inicjatywy dowodowej. Na rozprawach w dniach 9 stycznia 2013 r. oraz 17 maja 2013 r. Sąd pouczył powodów o rozkładzie ciężaru dowodu, jak również o fakcie, iż niniejsze postępowanie wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych, których Sąd nie posiada. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Sąd I instancji uznał iż powodowie opierają swe roszczenie o art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c.

Według utrwalonego poglądu posiadaczem w dobrej wierze jest ten, kto władając rzeczą, pozostaje w błędnym, ale usprawiedliwionym okolicznościami przeświadczeniu, że przysługuje mu prawo do rzeczy (por. J. Ignatowicz (w:) Kodeks..., s. 602; S. Rudnicki, Komentarz..., s. 313; E. Skowrońska-Bocian (w:) Kodeks..., s. 531). W przypadku posiadania samoistnego chodzi o przeświadczenie posiadacza, że przysługuje mu prawo własności. Równocześnie dobrą wiarę posiadacza wyłącza zarówno jego wiedza o przeciwnym stanie prawnym, jak też niedbalstwo (brak dołożenia należytej staranności). Obowiązuje uniwersalne domniemanie dobrej wiary (art. 7 k.c.), natomiast obalenie tego domniemania stanowi ciężar dowodowy właściciela rzeczy.

W ocenie Sądu pozwani posiadali należący obecnie do powodów grunt w zakresie służebności w złej wierze.

Sąd Okręgowy stwierdził, że z dołączonego przez powodów do pozwu zaświadczenia ze zbioru dokumentów (...) Sądu Rejonowego VI Wydziału Ksiąg Wieczystych z dnia 6 lipca 2007 r. nie wynika, aby nieruchomość należąca do powodów była w jakikolwiek sposób obciążona prawem na rzecz pozwanych bądź ich poprzedników prawnych. Ponadto jak wynika z pisma Urzędu (...) Wydziału Architektury i Budownictwa dla D. B. z dnia 10 grudnia 2009 r. w zasobach archiwalnych (...) brak jest dokumentów z lat 1973-1974, związanych z budową sieci energetycznej o mocy 15 kV, przebiegającej przez nieruchomość przy ul. (...) w W., jak również brak jest dokumentów związanych z jej przebudową w roku 1993. Również sami pozwani nie dołączyli żadnej decyzji, z której wynikałoby ich uprawnienie ingerencji w prawo własności powodów.

Pozwani mieli świadomość tego, że nie przysługuje im żadne prawo do ingerencji, w prawo własności osób prywatnych, a zatem, byli posiadaczami samoistnymi w złej wierze.

Sąd I instancji stwierdził, że powodom, jako właścicielom gruntu przysługiwała legitymacja procesowa do wytoczenia powództwa opartego o treść art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c.

Zgodnie z art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. samoistny posiadacz gruntu (którym w niniejszej sprawie była pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.) będący w złej wierze obowiązany jest do zapłaty na rzecz uprawnionego wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest nadto zwrócić pobrane od powyższej chwili pożytki, których nie zużył, jak również uiszczyć wartość tych, które zużył.

Samoistny posiadacz w złej wierze obowiązany jest - w przeciwieństwie do posiadacza nieruchomości będącego w dobrej wierze - do uiszczenia wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości przez cały okres bezprawnego korzystania.

Urządzenia znajdujące się na nieruchomości służyły do odpłatnego dostarczania energii elektrycznej, natomiast bez znaczenia jest fakt korzystania z tej sieci energetycznej w sposób efektywny bądź nieefektywny.

Sąd Okręgowy wskazał, że pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., na którą aktem notarialnym z dnia 30 czerwca 2007 roku, (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. przeniosła wkład niepieniężny w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa od 30 czerwca 2007 roku zobowiązana była uiszczać na rzecz każdego z właścicieli nieruchomości wynagrodzenie tytułem bezumownego korzystania z gruntu.

Jakkolwiek – w ocenie Sądu – powództwo, co do zasady zasługiwało na uwzględnienie, to jednak strona powodowa nie wykazała wysokości dochodzonego roszczenia. Wartość przysługujących z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości należności, strona powodowa próbowała wykazać za pomocą szeregu dokumentów prywatnych w postaci umowy najmu zawartej w dniu 1 sierpnia 2007 r. w W. ze spółką (...). (...) S.A., umowy o świadczenie usług targowiskowych, uchwały Nr (...) rady Miasta (...) z dnia 17 marca 2011 r., załącznika (...) do uchwały rady (...) W. z dnia 27 maja 2004 r., dotyczącego wysokości dziennych stawek opłaty za zajęcie 1 m⁽²⁾ pasa drogowego przez rzut poziomy obiektu budowlanego albo powierzchni reklamy oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 listopada 2003 r. (k. 157-176). W ocenie Sądu powodowie, jako osoby nie posiadające odpowiednich kwalifikacji i doświadczenia zawodowego nie dysponują wiedzą specjalistyczną pozwalającą na samodzielne i obiektywne obliczenie wartości dochodzonych przez nich należności. W tym zakresie niezbędnym było powołanie dowodu z opinii biegłego, czego strona powodowa nie uczyniła. Na rozprawie w dniu 9 stycznia 2013 r. powodowie zostali pouczeni, iż aby udowodnić swoje żądanie powinni zgłaszać dowody ze świadków, dokumentów, biegłych. Zostali szczegółowo poinstruowani o konieczności udowodnienia zarówno zasady jak i wysokości roszczenia. Zgodnie z art. 232 k.p.c. to obowiązkiem stron jest wskazywanie dowodów dla stwierdzenia przytaczanych faktów. Wyręczenie stron przez sąd w działaniach procesowych, jakie winny podejmować strony może prowadzić do zachwiania kontradiktoryjności, czy równowagi stron. Z tych względów powództwo zostało oddalone, jako nieudowodnione, co do wysokości.

Sąd I instancji dodatkowo zaznaczył, że pozwani (...) S.A. z siedzibą w W. oraz (...) Spółka z o.o. z siedzibą W. podnieśli w sposób skuteczny zarzut przedawnienia części roszczeń.

Zgodnie z art. 117 § 1 i 2 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

Stosownie natomiast do treści art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Mając na uwadze fakt, iż powodowie z pozwem wystąpili w dniu 16 marca 2011 r., ich roszczenie uległo przedawnieniu w odniesieniu do wynagrodzenia za okres przed dniem 16 marca 2001 r., tj. za okres ponad 10 lat od dnia wniesienia pozwu w niniejszej sprawie.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd mając na uwadze trudną sytuację materialną oraz rodzinną powodów odstąpił od obciążania ich obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli powodowie

W. G. zaskarżył wyrok w części tj. co do punktu pierwszego i zarzucił naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sformułowanie wniosków z naruszeniem zasad logicznego rozumowania oraz brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, polegającej na pominięciu dowodów wnioskowanych przez powoda;

2. art. 227 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych powoda mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, mimo, iż Sąd mógł dopuścić te dowody z urzędu lub podjąć aktywność dowodową przez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego;

3. art. 379 pkt 5 poprzez pozbawienie powoda możliwości obrony swych praw.

W konkluzji skarżący wniósł o rozpoznanie postanowienia Sądu z dnia 27 maja 2013 r. w przedmiocie oddalenia wniosków dowodowych powoda i dopuszczenie dowodów z dokumentów dołączonych do pism procesowych powoda na okoliczność wykazania wysokości dochodzonego roszczenia, uchylenie wyroku w części punktu I i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji lub zmianę wyroku w części punktu I.

W. T. zaskarżyła wyrok co do punktu pierwszego i zarzuciła naruszenie:

1. art. 225 k.c. w zw. z art. 224 §2 k.c. przez pominięcie, że pozwani zobowiązani są do wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy i wypłacenia właścicielowi należnej i odpowiedniej kwoty pieniężnej z tego tytułu i że ponoszą odpowiedzialność jako samoistni posiadacze w złej wierze, a zatem zobowiązani są do wypłacenia roszczenia dochodzonego powództwem choćby w kwocie symbolicznej;

2. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na selektywnej ocenie niektórych materiałów dowodowych z pominięciem innych dowodów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, które to dowody Sąd oddalił oddalając powództwo;

3. art. 232 k.p.c. polegające na odstąpieniu przez Sąd od dopuszczenia dowodu z urzędu z opinii biegłego sądowego w zakresie ustalenia wynagrodzenia i oceny materiału dowodowego doręczonego Sądowi przez powodów pismem procesowym z dnia 22.01.2013 r. ze względu na nienależytą reprezentację prawną powoda przez pełnomocnika nie będącego prawnikiem, który nie dysponuje wiedzą specjalistyczną z zakresu przepisów prawa;

4. art. 5 k.p.c. polegające na odstąpieniu przez Sąd od pouczenia powoda działającego w postępowaniu sądowym bez adwokata o możliwości wystąpieniu z wnioskiem o przyznanie pomocy prawnej z urzędu dla należytej reprezentacji prawnej;

5. art. 228 §1 i §2 k.p.c. polegające na pominięciu dowodu w postaci załącznika nr (...) (k.167 - k.172) Uchwały(...)Rady (...) z dnia 17 marca 2011 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg publicznych na obszarze (...) W., z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych wraz z załącznikami Nr (...) i Nr(...) z 27 maja 2004 r. o wysokości dziennych stawek opłaty za zajęcie 1 m⁽²⁾ pasa drogowego przez rzut poziomy obiektu budowlanego albo powierzchni reklamy na okoliczność wyliczenia stawki czynszu dzierżawnego oraz pominięciu dołączonego materiału dowodowego;

6. art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez pozbawienie powoda możliwości obrony swych praw na skutek nienależytej reprezentacji prawnej.

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej części wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, zmianę wyroku w części zaskarżonej i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy oraz zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania za obie instancje.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacje powodów zasługują na częściowe uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie podziela ustalenia sądu I instancji, że znajdująca się na nieruchomości powodów sieć energetyczna stanowi własność (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Ustalenie takie nie znajduje oparcia w zgromadzonym materiale

dowodowym. (...) sp. z o.o. w postępowaniu przed sądem I instancji twierdziła, że kable przechodzące przez nieruchomość powodów nie są podłączone do należącego do niej przedsiębiorstwa i nie stanowią jego części, oraz że nie zostały jej przekazane w ramach aportu wnoszonego przez (...) S.A. (**k.213**), zaś powodowie twierdzenia tego nie obalili a to na nich zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodu, że (...) sp. z o.o. korzystała z należącej do nich nieruchomości w okresie objętym pozwem.

Obaj pozwani zgodnie twierdzą, że kabel energetyczny 15 kV przebiegający przez nieruchomość powodów uległ uszkodzeniu a wobec braku zgody powodów na udostępnienie nieruchomości celem naprawy uszkodzenia zaszła konieczność przebudowy sieci (k.152 pismo, k.151 decyzja wydana na skutek odwołania powodów).

Agencja (...) spółka z o.o. w W. dokonała przebudowy sieci kablowej energetycznej 15 KV i w dniu 30.09.1993r. przekazała nowo wybudowaną sieć (...) – P. do eksploatacji (...) S.A.

Od 30.09.1993r. kable energetyczne znajdujące się na nieruchomości powodów zostały odłączone od sieci i nie są zasilane napięciem elektrycznym (protokół przekazania k. 85 akt załączonych I C 761/08, k.86 i 87-89). Przebieg kabli nieczynnych i kabli eksploatowanych obrazuje mapa k.1079 akt tej sprawy). Przebieg kabli przekazanych do eksploatacji po remoncie w 1993r. uwidocznił na mapie k. 87 i 88 akt załączonych. Decyzją Wojewody (...) z 1.02.1993r. na skutek odwołania B. G., W. G. i W. T. uchylona została decyzja burmistrza D. – Gminy (...) uznająca konieczność korzystania z nieruchomości powodów w celu wykonania robót związanych z ułożeniem kabli energetycznych wysokiego napięcia (k.151).

Z odpisu wyroku NSA w Warszawie z 7.04.1992r. IV SA 71/92 wynika, że także decyzja Wojewody (...) z 4.11.1991r. zezwalająca na zajęcie nieruchomości powodów w związku z decyzją o lokalizacji jezdni ulicy (...) została uchylona (k.113 -115 akt załączonych).

Aktem notarialnym z 30.06.2007r. (...) S.A. w celu wyposażenia (...) spółka z o.o. w majątek służący prowadzeniu dystrybucji energii elektrycznej wniosła do tej spółki aport w postaci oddziału (...) S.A. samodzielnie sporządzającego bilans, prowadzącego działalność w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, stanowiącego zorganizowaną część przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 4 a pkt 4 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (**k.55 -78** akt załączonych I C761/08).

Wbrew stanowisku sądu I instancji nie ma podstaw do przyjęcia, że na mocy w/w aktu notarialnego (...) sp. z o.o. nabyła kable energetyczne przebiegające przez nieruchomość powodów odłączone od sieci przesyłowej (...) S.A. Przedmiotem aportu był jedynie oddział (...) S.A. stanowiący zespół składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do realizacji zadań gospodarczych związanych z dystrybucją energii elektrycznej a więc za ledwie część przedsiębiorstwa (...) S.A. Kable ułożone na nieruchomości powodów nie stanowiły części składowej przekazywanej zorganizowanej części przedsiębiorstwa przesyłowego, nie były podłączone do tego przedsiębiorstwa, nie spełniały roli przesyłowej i nie były ujęte w księgach oddziału, przekazanie obejmowało wyłącznie czynną, podłączoną do wyodrębnionego oddziału infrastrukturę energetyczną. Powodowie, na których zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodu, nie udowodnili, że odłączone od sieci przesyłowej kable energetyczne zostały przekazane (...) spółce z o.o. aktem notarialnym z 30.06.2007r.

W związku z powyższym (...) Operator spółka z oo. - aktualnie (...) spółka z o.o. nie posiada legitymacji biernej w niniejszym postępowaniu, zatem apelacja skierowana przeciwko w/w pozwanemu nie może zostać uwzględniona i jako taka uległa oddaleniu w całości na podstawie art. 385 k.p.c. Powodowie nie wykazali, że pozwany ten kiedykolwiek korzystał z należącej do nich nieruchomości oraz, że przebiegające przez ich nieruchomość kable energetyczne stanowią własność w/w pozwanego.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną sądu I instancji co do tego, iż roszczenie objęte pozwem uległo przedawnieniu w odniesieniu do wynagrodzenia za okres przed dniem 16 marca 2001 r., tj. za okres ponad 10 lat od dnia wniesienia pozwu w niniejszej sprawie zgodnie z przepisami dotyczącymi przedawnienia obowiązującymi

w tamtym czasie. W tym zakresie apelacja nie zawiera żadnych argumentów, które mogłyby skutkować ustaleniem iż do przedawnienia nie doszło.

Po wniesieniu apelacji powodowie wielokrotnie składali pisma, w których oświadczaali, że rozszerzają powództwo o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości za dalsze okresy liczone po dniu 14 maja 2009 r. Powyższe oświadczenia powodów nie wywierają skutku prawnego gdyż zgodnie z art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Jedynie w sprawach o świadczenie powtarzające się można rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy, jednak wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości nie jest świadczeniem powtarzającym się ale należnością jednorazową wymagalną po wezwaniu do zapłaty.

Niedopuszczalne rozszerzenie żądania pozwu w postępowaniu apelacyjnym nie wpływa na zakres przedmiotu sprawy, rozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny podlegało zatem żądanie zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres od 16.03.2001r. do 14.05.2009r. Legitymację procesową bierną w zakresie tego żądania posiada (...) S.A. jako następcą prawny Przedsiębiorstwa Państwowego Zakładu (...), które uległo przekształceniu w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa (...) S.A. a następnie w (...) S.A. z siedzibą w W..

Jak prawidłowo ustalił sąd I instancji w dniu 12 grudnia 1974 r. Przedsiębiorstwo (...) w W. przekazało przedmiotową sieć energetyczną do eksploatacji Zakładowi (...) na mocy Zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zasad przyłączania do wspólnej sieci urządzeń do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, rozdzielania i odbioru energii elektrycznej i ciepłej oraz paliw gazowych. Okoliczność, iż od 30.09.1993r. przewody znajdujące się na nieruchomości powodów zostały odłączone od sieci i nie są zasilane napięciem elektrycznym, wbrew zarzutowi pozwanego, nie spowodowała że przewody te stały się częścią składową nieruchomości powodów. Kable znajdujące się na nieruchomości powodów w dalszym ciągu stanowią własność (...) S.A., który po odłączeniu ich od sieci nie utracił ich własności wskutek samego tylko odłączenia i miał obowiązek usunąć je z cudzej nieruchomości. Pozostawienie kabli w gruncie skutkuje obowiązkiem zapłaty powodom wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu w zakresie składowania pod jego powierzchnią nieczynnych kabli energetycznych, w oparciu o art. 225 k.c. w zw. z art. 224 par. 2 k.c. Prawidłowe jest ustalenie sądu I instancji, że pozwany był w spornym okresie samoistnym posiadaczem w złej wierze.

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powinno być ekwiwalentem korzyści, których właściciel nieruchomości został pozbawiony poprzez obciążenie jego gruntu, uwzględniać musi zajęta powierzchnię gruntu jak i zakres obciążenia tj. ograniczenia właściciela w możliwości dokonywania określonych działań w stosunku do nieruchomości.

Na skutek przebudowy linii energetycznej i odłączenia kabli zlokalizowanych na nieruchomości powodów od sieci dystrybucyjnej pozwany nie korzysta z nieruchomości powodów w zakresie służebności przesyłu i w istocie korzystanie z nieruchomości w takim celu nie jest możliwe. Pozwany udowodnił, że kable posadowione w gruncie na nieruchomości powodów uległy uszkodzeniu (k.152). W związku z uszkodzeniem zwracał się z prośbą o umożliwienie wykonania naprawy, na co powodowie nie wyrazili zgody. Postępowanie administracyjne zmierzające do uzyskania zgody na wejście na nieruchomość powodów i wykonanie robót budowlano – inwestycyjnych zakończyło się odmową (k.151). Jednocześnie na skutek przebudowy ulicy (...) zachodziła konieczność modernizacji linii wysokiego napięcia. Pozwany nie uzyskał zgody na prowadzenie stosownych prac na nieruchomości powodów bez wyłączenia tej nieruchomości (wyrok NSA w Warszawie z 7.04.1992r. IV SA 71/92(k.113 -115 akt załączonych).

W świetle zasad logiki i wiedzy niedopuszczalne jest przesyłanie energii elektrycznej za pomocą uszkodzonych przewodów. Wiarygodne są zatem twierdzenia pozwanego, że uszkodzone kable w sposób trwały odłączył od sieci dystrybucyjnej.

Pozwany złożył mapę przedstawiającą przebieg nieczynnej sieci energetycznej przez nieruchomość powodów odzwierciedlającą jej usytuowanie na moment przebudowy i obrazującą przebieg kabli po przebudowie (k.1079 akt). Kable po przebudowie omijają nieruchomość powodów oznaczoną jako działki (...). Powodowie mapy tej

nie kwestionowali a sąd uznał, że brak jest podstaw do odmówienia jej waloru wiarygodności. W świetle zasad doświadczenia życiowego oczywistym jest, że pozwany nie budowałby linii energetycznej na działkach sąsiadujących z nieruchomością powodów tak by omijała ona tę nieruchomość gdyby nadal mógł korzystać z kabli ułożonych na nieruchomości powodów w celu przesyłu energii elektrycznej. Z akt sprawy wynika, że toczyło się wiele postępowań administracyjnych mających na celu umożliwienie pozwanemu prowadzenia inwestycji na nieruchomości powodów ale nie uzyskał na to zgody wobec sprzeciwu powodów. W tych okolicznościach powodowie nie udowodnili, że pozwany ma potencjalną możliwość korzystania z ich nieruchomości w celu przesyłu energii elektrycznej za pomocą zlokalizowanych na niej kabli energetycznych. Powyższe sprawia, iż nie sposób przyjąć, że wokół kabli powinna być usytuowana strefa ochronna tak jak ma to miejsce w przypadku czynnych linii energetycznych, które są lub mogą być wykorzystywane do przesyłu energii elektrycznej, że linia generuje pole magnetyczne nie pozwalające na normalne korzystanie z nieruchomości, że niezbędny jest pas gruntu dla konserwacji kabli. Wnioski o przeprowadzenie dowodu na w/w okoliczności (k.633) zostały oddalone jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia (k.1070).

Sąd Apelacyjny uznał za trafny zarzut apelujących, iż w sprawie zachodziły podstawy do zastosowania art. 232 zdanie drugie k.p.c. Powodowie nie pozostawali bierni, w działaniach zmierzających do wykazania wysokości należnego im wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, zgłosili szereg dowodów z dokumentów (k.146 i nast.) w tym umowę najmu k.157-162, umowę o świadczenie usług k.163-165, uchwałę Rady (...) W. w sprawie wysokości stawek opłat k.167, odpis wyroku Sądu Apelacyjnego k.173-176. Sąd I instancji nie odniósł się do tych dowodów, wprawdzie poinformował powodów, że sprawa wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych, jednak powodowie występujący bez profesjonalnego pełnomocnika nie zdawali sobie sprawy z tego, że dowody przedstawione przez nich mogą zostać uznane za niewystarczające. Sąd I instancji widząc nieporadność powodów nie pouczył ich o tym, że mogą złożyć wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uwzględnił złożony w apelacji wniosek i dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości na okoliczność ustalenia rynkowych stawek wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości objętej postępowaniem polegającego na usytuowaniu podziemnej sieci energetycznej w okresie od 16 marca 2001r. do 14 maja 2009r. (k.440). Biegły M. C. sporządził opinię, która stała się podstawą ustalenia, że przez południowo zachodnią część nieruchomości powodów przebiega kabel średniego napięcia oznaczony na mapie k.13 jako 7ePWN oraz kabel niskiego napięcia oznaczony jako eANN. Ilość kabli zlokalizowanych na nieruchomości powodów wynika z protokołu przekazania sieci SN do eksploatacji w grudniu 1974r. (k.79-80 akt I C 761/08). Odległość między kablami SN wynosi 10 cm, co daje 25 cm uwzględniając grubość kabli. Odległość ułożenia kabla NN 1 KV od kabla SN 15 KV wynosi 25 cm, czyli odległości między kablami wynoszą 25 cm + 25 cm = 50 cm (opinia biegłego k.619). Biegły sądowy M. C. przyjął zatem, że kable ułożone są w wykopie o szerokości 50 cm i z każdej strony należy uwzględnić pas po 40 cm na odsypanie ziemi w celu wykopania kabli (opinia ustna k.733), co sprawia, że grunt zajęty pod kabel 15 KV ma szerokość 1,3 m. Powierzchnia gruntu zajętego przez kabel 15 KV wynosi zatem po zaokrągleniu 23 m² (długość kabla 17,5 m x 1,3 m). Powierzchnia gruntu zajętego przez kabel 1KVwynosi po zaokrągleniu także 23 m² (długość kabla 17,5 mx 1,3 m) – opinia biegłego k. 521. Sąd Apelacyjny w świetle zgromadzonych dowodów nie znalazł podstaw do przyjęcia, że kable energetyczne składowane pod powierzchnią gruntu powodów zajmują większą powierzchnię. Powodowie nie zaoferowali dowodów, które mogłyby podważyć wyliczenia biegłego C., zaś Sąd Apelacyjny uznał te wyliczenia za logiczne i racjonalne. Z kolei pozwany nie zaoferował dowodów na okoliczność, że kable zajmują mniejszy obszar gruntu.

Zgodnie z opinią biegłego sądowego M. C. wartość rynkowa wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości kształtuje się w poszczególnych latach tak jak wskazał w tabeli na karcie 553 akt i za okres od 16 marca 2001 do 14 maja 2009 wynosi łącznie 4902 zł. gdy idzie o kabel 15 KV i tyle samo gdy idzie o kabel do 1 KV, czyli razem 9.804 zł. Sąd Apelacyjny uznał tę opinię za wiarygodną i nie znalazł podstaw do jej kwestionowania. Biegły odniósł się rzeczowo do podnoszonych przez strony zastrzeżeń i udzielił odpowiedzi na wszystkie pytania stron zarówno na piśmie (k.613-619) jak i podczas składania ustnych wyjaśnień opinii (k.733- 734).

Powodowie są współwłaścicielami nieruchomości każdy w 1/4 części zatem za okres od 16.03.2001r. do 14.05.2009r. z tytułu posadowienia na nieruchomości obu kabli tworzących sieć należne im wynagrodzenie wynosi po 2451 zł. (9.804 zł. : 4) i takie kwoty Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz każdego z powodów w punkcie pierwszym wyroku na podstawie art. 225 k.c. w zw. z art. 224 par. 2 k.c., zmieniając w części zaskarżony wyrok w oparciu o art. 386 par. 1 k.p.c.

Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości 11 czerwca 2007r. wyznaczając mu 14 dniowy termin na zapłatę (k.10), zatem ustawowe odsetki za opóźnienie w zapłacie wynagrodzenia należnego za okres od 16 marca 2001 do 31 maja 2007 wynikające z art. 481 par. 1 k.c. należne są powodom od 25 czerwca 2007r, zaś za pozostały okres nie objęty wezwaniem do zapłaty z dnia 11 czerwca 2007r. ustawowe odsetki za opóźnienie należne są dopiero od 16 czerwca 2011 tj. od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu (k.90), który należy traktować jako wezwanie do zapłaty wynagrodzenia za okres od 1.06.2007r. do 14.05.2009r. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości staje się bowiem wymagalne dopiero po wezwaniu do zapłaty zgodnie z art. 455 k.c.

W pozostałej części apelacje powodów uległy oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c. Brak jest podstaw do przyjęcia, że gdyby powodowie w warunkach rynkowych wynajęli nieruchomość w celu składowania pod jej powierzchnią nieczynnych kabli energetycznych to uzyskaliby wyższe wynagrodzenie. Co do zasady wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości odpowiadać powinno kwocie, jaką posiadacz musiałby zapłacić właścicielowi gdyby jego posiadanie opierało się na prawie. Wynagrodzenie obejmuje to, co uzyskalby właściciel gdyby rzecz wynajął, wydzierżawił lub oddał do odpłatnego korzystania na podstawie innego stosunku prawnego, przy czym chodzi o stosowanie średniej stawki rynkowej.

Brak jest podstaw do przyjęcia, że wskutek składowania przez pozwanego kabli energetycznych pod powierzchnią gruntu powodowie utracili możliwość wynajęcia nieruchomości na lokalizację reklam i czerpania korzyści z tytułu takiego wynajmu.

Jak wynika z przedstawionego przez powodów dowodu w postaci pisma Naczelnika Wydziału (...) Urzędu Gminy W. – B. z 4.03.2002r. (k.155 akt), nie ma możliwości uzgodnienia lokalizacji reklamy w ul. (...) przy skrzyżowaniu z ul. (...) z uwagi na liczne uzbrojenie podziemne: kable energetyczne NN, wodociąg, przyłącza kanalizacyjne i wodociągowe.

W oparciu o powołany dokument Sąd Apelacyjny przyjął, że nawet gdyby na nieruchomości powodów nie było kabli energetycznych to nie mogliby posadowić reklamy z uwagi na przyłącza kanalizacyjne i wodociągowe, nie wykazali zatem że wskutek składowania kabli utracili możliwość wynajęcia gruntu pod reklamę.

Jeśli idzie o kable energetyczne odłączone od sieci dystrybucyjnej, powodowie mogli żądać ich usunięcia z nieruchomości już w 1993r, bowiem już wówczas wiedzieli, że uległy one uszkodzeniu, byli uczestnikami postępowania administracyjnego dotyczącego udostępnienia gruntu w celach inwestycji i naprawy sieci energetycznej, nie udostępnili nieruchomości w celu naprawy uszkodzonych kabli i mieli świadomość przebudowy istniejącej linii energetycznej.

Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe powodów o przesłuchanie świadków na okoliczność wysokości czynszu uzgadnianego w umowach najmu nieruchomości pod tablicę reklamową (k.1014) jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia (k1070). Fakt, że powodowie wynajmują inne części nieruchomości w celu posadowienia reklam (k.1070 wypowiedź pełnomocnika powodów oraz umowy najmu k. 904 i nast.) nie oznacza, że prawnie dopuszczalne było wynajęcie pod reklamy także części zajętej pod posadowienie kabli energetycznych a to z uwagi na uzbrojenie terenu w inne instalacje.

Sąd Apelacyjny oddalił wniosek powodów o powołanie nowego biegłego z zakresu rzeczoznawstwa majątkowego na okoliczność określenia wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości powodów i zaniżania kwoty czynszu dzierżawnego przez biegłego C. (k. 1099 i k. 850) albowiem nie ma podstaw do przyjęcia, że opinia biegłego C. jest nierzetelna bądź niefachowa. Opinie sporządzone w innej sprawie w tym opinia biegłych sądowych

A. Z. i T. G. sporządzona w sprawie I C 58/13 Sądu Okręgowego w Warszawie nie stanowią opinii biegłych w sprawie niniejszej, poza tym w/w opinia dotyczy innego okresu tj. okresu od 1984r. do 1995r., wobec czego nie może być porównywana z opinią biegłego C.. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 listopada 2003r. sygn. I ACa 79/02 dotyczy bezumownego korzystania z nieruchomości powodów przez (...) S.A. zatem inny jest stan faktyczny w tamtej sprawie i inny okres bezumownego korzystania z nieruchomości. Opinia biegłego K. T. w sprawie IV C 1014/08 Sądu Okręgowego w Warszawie dotyczy korzystania z nieruchomości przez (...) w innym okresie niż objęty niniejszym pozwem i także nie może być porównywana z opinią biegłego C.. Główne zarzuty powodów pod adresem opinii biegłego C. koncentrują się na tym, że nie uwzględnił on przy wyliczaniu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości faktu, iż powodowie część nieruchomości wynajmują pod nośniki reklam. Jeśli chodzi o stawki czynszu dzierżawnego bez możliwości wynajmu pod reklamy, to pomiędzy opiniami biegłego C. i biegłych wskazywanych przez powodów nie ma znaczących rozbieżności. W opinii zespołu biegłych A. Z. i T. G. wskazano, że wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości przy ul. (...) polegające na usytuowaniu podziemnej sieci energetycznej w okresie od 9 stycznia 2003r. do 9 stycznia 2013r. według wariantu I (bez pobierania pożytków z posadowienia nośników reklamowych) wynosi 2178 zł. (opinia k.977 -1012) przy czym roczne stawki czynszu dzierżawy kształtowały się tak jak wskazano w tabeli na k.1007 akt. (np. w 2009r. 45,97 zł za m² a w 2008r. 50,52 zł. za m²). Biegły K. T. w swojej opinii wskazał, że miesięczny czynsz najmu 1m² spornej nieruchomości na dzień 30.04.2015r. wynosi 25,91 zł. (opinia k.880-893). W świetle w/w dowodów nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że biegły C. w swojej opinii zaniżył stawki czynszu dzierżawnego.

Złożone przez powodów dokumenty na okoliczność wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości takie jak umowa najmu k.157-162, umowa o świadczenie usług k.163-165, uchwała Rady (...) W. w sprawie wysokości stawek opłat k.167, odpis wyroku Sądu Apelacyjnego k.173-176 nie podważają wiarygodności i fachowości opinii sporządzonej przez biegłego C.. Biegły odwołał się do transakcji rynkowych stanowiących tzw. próbkę reprezentacyjną dla określenia wartości rynkowej przedmiotowej nieruchomości i określił wysokość wynagrodzenia według wzoru uwzględniającego parametry, które kształtują to wynagrodzenie (k.553). Orzeczenia sądowe, które zapadły w innych sprawach nie są miarodajne dla określenia wynagrodzenia w sprawie niniejszej zarówno z uwagi na różnice w stanie faktycznym dotyczącym między innymi zakresu ograniczenia właścicieli w korzystaniu z nieruchomości i okresu za jaki wynagrodzenie zasądzono jak i w zakresie materiału dowodowego przedstawionego przez strony.

Sąd Apelacyjny przyjął za własne te ustalenia sądu I instancji, które nie są sprzeczne z ustaleniami poczynionymi wyżej oraz uzupełnił je w sposób wskazany w treści niniejszego uzasadnienia i na podstawie art. 386 par. 1 k.p.c. częściowo zmienił zaskarżony wyrok, zaś na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił obie apelacje w pozostałej części.

Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu nieważności postępowania określonej w art. 379 pkt 5 k.p.c. Powodowie mieli możliwość obrony swoich praw, byli prawidłowo zawiadamiani o terminach rozpraw oraz pouczeni o ciężarze dowodu (k.252 nagranie 01.01.07).

Pomimo, iż powodowie w przeważającej części przegrali spór Sąd Apelacyjny zastosował art. 102 k.p.c. i nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję na rzecz pozwanych, mając na względzie trudną sytuację materialną powodów oraz fakt, że wystąpili z niniejszym powództwem w przekonaniu o słuszności swoich racji. Pozwany składuje na nieruchomości powodów nieczynne kable energetyczne i co do zasady obowiązany był do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, obciążenie powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanych niweczyłoby pozytywny skutek procesu. Jeśli chodzi o pozwanego (...) spółkę z o.o., to powodowie wskutek licznych przekształceń podmiotowych Zakładu (...) i braku dokumentacji dotyczącej odłączenia linii energetycznej przebiegającej przez ich nieruchomość od sieci przesyłowej mogli pozostawać w usprawiedliwionym przekonaniu, że pozwany jest następcą prawnym Zakładu (...) w zakresie objętym sporem.

Wobec braku podstaw do zasądzenia na rzecz powodów kosztów procesu od strony pozwanej, wynagrodzenie należne pełnomocnikom powodów ustanowionym z urzędu zasądzono od Skarbu Państwa wskazując jednostkę, która danego pełnomocnika ustanowiła.

Przemysław Kurzawa Ewa Kaniok Ewa Klimowicz - Przygódzka